

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICĂȘCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ———— 20 coroane.
Pe jumătate de an ———— 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Un organ

al tuturor preoților din metropolie.

Congresul preoțesc l-a hotărât, dar nu-l avem. Și dacă nu-l avem, e o mare pagubă pentru noi. Dintre sutele de motive cari ne poruncesc să-l scoatem și dintre sutele, cari ne arată cu degetul paguba că nu-l scoatem amintesc:

1. El e înainte de toate cerința chemărilor noastre pastorale. Vremile schimbate, frământările prin cari trecem ne scot în cale probleme pastorale, cari cer pregătiri mai bune, îndrumări, povățuiri reciproce mai dese. Curentele vremilor și străinilor, cari cearcă să bage otravă în staulul și sufletul oilor noastre, ne mână par'că și ele, ne fac să șimțim lipsa unei **întâlniri zilnice a noastre a tuturor**, unde să ne povățuim unii pe alții, să căutăm arme, mijloace potrivite pentru păstorirea cu folos.

2. El e o cerință a organizării noastre, a străngerii noastre în o singură tabără. Toate declamările noastre cu „strângerea rândurilor”, cu „munca unită”, „prin noi înșine” sunt flori frumoase cari să scutură fără rod pe drumuri — până nu vom avea organul nostru.

Așa cum suntem acum e pilda cea mai grăitoare despre lipsa noastră de organizare. Cu adevărat unde ne întâlnim noi toți? Care și unde este întâlnirea noastră intelectuală? Care organ ne întâlnește pe toți? Nici unul, nici bisericesc nici politic. De vrei să scrii ceva de interes pentru toți, de vrei să faci o directivă din scrisul tău, trebuie să alergi la Sibiu, Arad, Caransebeș, mâne la Cluj, Orade, să ceri loc în organele de acolo. Abia atunci îți vor afla toți îndemnul.

Ca preot tiner cu durere și desamăgire mi-a duc aminte și mă gândesc că am avut colegi în seminar, cu cari am dat mâna la despărțire să ne întâlnim cât mai curând în viață, în ogorul lui Hristos.

Despre unii nu mai știu nimic, despre alții am auzit că sunt prin dieceza Aradului sau prin Bănat. Știu că și ei poartă'n suflet ca și mine dorința sfântă de a ne afla, de a ne întâlni intelectualmente undeva. Un coleg ardelean dus ca preot în Bănat, dela un poporean călător pe acolo cu ciubere a aflat despre mine și acum după 11 ani de despărțire îmi trimite o scrisoare duiosă, care începe cu vorbele

„perduți am fost și ne-am aflat”. Da! așa cum suntem azi, suntem perduți unii față de alții, suntem și locuim par'că în 3 continente diferite.

3. El e o cerință politică. Mai de mult când eram în Egipt rolul nostru politic eră numai unul singur: să scoatem poporul la alegere pentru „candidatul nostru”. Azi avem politica noastră mai largă și vedem cum curente, chemări, grupări politice diferite să adresează și chiamă pe poporul cel păstorim noi. În fața curentelor și partidelor politice cu adevărat noi nu avem nici un fel de orientare. Nu avem organul nostru, păreri, vederile noastre și ca mâne ne vom trezi divizați și împrăștiați și noi și oile noastre prin toate staulele grupărilor politice. Nu vreau să zic că organul nostru ar avea menirea să ne strângă pe toți, să ne ia dinapoi cu bâta a ne băga în un singur staul politic. Convingerea fiecăruia trebuie respectată, dar orientările, sfătuirile, chibzuințele noastre politice la tot cazul ne-ar fi de mare folos. Până nu vom avea organul nostru ca putere, forță politică nu ne vom putea valida. Nu vedeți, că mulți din „domnii noștri” au apucat năravuri vechi și rele? Foarte mulți în politică numai atunci ni să adresează nouă, când trebuie să le scoatem poporul la alegeri dietale, congresuale, când trebuie să scoatem poporul la serbări etnografice să ne fotografăm și noi acolo. Oare n'a sosit vremea să ne mai sfātuim și noi pentru cine să mai plecăm cu poporul la alegere și să mai spargem din „idolii” Egiptului de eri, cari s'au cam îngrășat și ne-au uitat pe noi și poporul?

4. E cerința regenerării, premenirii stărilor noastre morale și bisericesti. Curentul de premenire s'a pornit și ne-a adus un triumf, o bucurie tuturor: mitropolitul Nicolae. S'a dat și luptă pentru acest triumf.

Sufletește și noi am luat parte. „Factorii” ne-au agitat, ne-au frământat și pe noi dar — afară de „Gazeta Poporului” — noi n'am avut graiul nostru al tuturor. Avuserăm noroc cu luminații noștri profesori universitari, altcum nu știu ce ar fi fost.

Lupta începută nu e gata. „Boala” mai poate reacționa, „factorii” și „înțelegerii” ne mai pot eși în cale. Credem noi că pe toate le vom putea birui prin convocări de congrese? Niciodată.

Și apoi și ca lucrare pozitivă anevoie va merge premenirea fără organ.

Nici „Asociația” (ideia Caselor culturale o lansează acum și partidele politice) nici „rezoluțiile” congresului nu pot avea rezultatul nădăjduit tocmai din această pricină.

5. Dar organul nostru nu e numai o cerință pastorală, politică sau de premenire: el e o necesitate zilnică, e lipsa graiului nostru de toate zilele. Fără el suntem o tagmă istorică dar „fără graiu” (cum zicea părintele I. Crăciun). Trecând prin aceste vremuri de prefacere atâtea am avea de spus — dar n'avem graiu. Atâtea găluște ni să dau și pe toate le înghițim mereu tăcând — pentru că n'avem graiu. Deatâtea ori atâtea celea am avea de spus, dar n'avem graiu să le spunem, n'avem graiul nostru al tuturor și toate cele ce să aud, sau să scriu dela noi și despre noi sunt numai fragmente.

6. În ce haină de formă și de fond s'ar prezinta organul nostru? Potrivit ar fi ziar bisericesc, cultural, politic în care să predomineze chestiile, problemele pastorale, bisericesti, școlare.

Toate mișcările culturale, politice să fie trecute, văzute și apreciate prin prisma și proba credinții, moralului, bisericii lui Isus.

Până vor sosi vremi mai ușoare ziarul ar putea fi deocamdată tri-sau bisăptămânal — dar nu mai săptămânul e prea puțin.

Va obiecționa cineva. Toate's bune, toate's foarte adevărate, dar vremile grele și tulburi de azi fac imposibile orice mișcări mai ales tipografice. Socot că tocmai în vremile tulburi de azi avem lipsă de o îndrumare unitară. Tocmai când e întunec și vifor avem mai mare lipsă de un far luminos, o călăuză orientătoare. Și iarăși socot că nimica nu-i imposibil dacă e voință de a munci și jertfi. Cetesc ziarul „Dacia Traiană”. S'a născut și trăește în aceste vremi grele. E așa de luminos tipărit cu slovele și tipariul tipografiei noastre arhidiecezane din Sibiu. Mă gândesc, noi miile de preoți, n'am putea scoate un așa ziar al nostru?

Într'o bună, cât mai apropiată zi n'am putea subscrie câteva mi de acțiuni, sau n'am putea strânge abonamente înainte și în cealaltă zi să plece din Sibiu sau din alt loc spre noi organul nostru: călăuza, orientarea atât de mult simțită, dorită și necesară în aceste vremuri grele de prefacere?

Aveți cuvântul fraților preoți!

Vidra de sus la 14. Martie 1920.

Iosif Trifa, preot.

Reorganizarea Mitropoliei transilvane.

(Urmare.)

VI.

Până în zilele de acum, Biserica noastră, la îndeplinirea celor sfinte, a avut parte de concursul auxiliar al învățătorilor confesionali, cari erau și sunt și cantori. Acum însă când e de prevăzut, că problema culturală a învățământului profan va trece dela Biserică între atribuțiile Statului Român, trebuie să ne gândim și la eventualitatea, că învățătorii noștri de până aici, în al căror sin se manifestă de mult pornirea de a se desface de obligamentele cantorale, vor trebui înlocuiți de cantori de profesiune.

În acest caz, ca cel mai defavorabil, Biserică trebuie să se ocupe cu ideea, de a înființa una, sau unei multe școli cantorale, pentru a ne putea avea astfel asigurat contingentul de cantori, absolut indispensabile în viața liturgică a Bisericii noastre.

VII.

În restimpul de până aci al vieții noastre constituționale bisericesti dela Statutul organic încoaci, cu deosebire două ramuri de viață bisericască specifică au fost scăpate din vedere și anume: Chestiunea predicii, incluzive și a catehizării poporului și paralel cu aceasta chestiunea păstoririi sufletești. Tot ce s'a putut face până acum în aceste două direcțiuni de către organele administrative bisericesti, au fost numai lucrări de inițiativă mai mult întâmplătoare, decât sistematică și conștientă, cari s'au perdut prin arhivele consistoriale, fără vr'un folos real, în raport cu mântuirea sufletească a credincioșilor.

Acum însă a sosit vremea, când trebuie să ne îngrijim de menajarea sistematică a acestor două capitale chestiuni — mai bine zis: îndatoriri sfinte ale Bisericii. Prin catehizarea celor mici, prin predicarea celor mari și prin păstoria acestora s'ar ajunge, de-o parte că cuvântul lui Dumnezeu s'ar propovădui în mijlocul credincioșilor mai stăruitor și mai efectiv și, prin aceasta, s'ar realiza mai ușor și problema pastorației sufletești, care culminează în interesul de a ne forma un nou popor, credincios lui Hristos și ascultător de Biserica noastră străbună.

Pentru realizarea acestor necesități, s'ar cere a se înființa la Consistoarele eparhiale, — deci și la P. Ven. Consistor mitropolitan — câte o secțiune sau rezort special, unul pentru catehizarea și predica în popor și altul pentru problema de pastorație.

Oficialii, cari să provadă agendele acestor rezorturi — dar nu numai ca acte de birou, ci și ca propagandă în mijlocul clerului pastoral — ar putea să fie recrutați din sinul clerului catedral, despre a căruia organizare s'a vorbit mai sus.

Dacă aceste s'ar face, atunci clerul pastoral, care până aci a fost lăsat din aceste puncte de vedere în bătaia vânturilor și pradă orientării defectuoase ce a adus-o din școlile noastre teologice în viața pastorală, ar primi cel mai binecuvântat și mai efectiv sprijin, care până aci i-a lipsit cu desăvârșire și care, în viitor, i-ar facilita împlinirea chemării.

Aci se mai poate adăuga un cuvânt: în lumea de azi și mai ales în viitor, numai acei factori răzlesc a învinge greutățile vieții și a-și face chemarea pe deplin, cari trăesc — în loc de o viață răzleată — o viață organizată.

Clerul nostru inferior, până acum, s'a putut afirma prea puțin între altele, pentru că în cadrele statutului organic, n'a avut o organizație particulară a sa cum au de ex. preoții din Bucovina și din alte Biserici ortodoxe și eterodoxe. De aceea Biserica va trebui să încuviințeze și să promoveze ideea acestei organizații și la clerul nostru inferior. În cadrele acestei organizații apoi ar putea — și chiar va trebui — să se proiecteze ținerea conferințelor preoțești, cari să se ocupe nu numai de mizeriile vieții preoților, ci și cu probleme bisericesti, pastorale, catihetice, predicatoriale, liturgice, sociale, religioase morale și altele.

VIII.

În lumea de azi, mai ales în ceea ce viitorului, când, în o și mai deplină măsură, tiparul va avea să poarte lupta în viață, va trebui ca Biserica să ajungă la conștiința îndatoririlor sale de a lupta și pe calea tiparului împotriva stricăciunii lumii.

Deci un serviciu de propagandă prin tipar, pentru apărarea Bisericii și pentru a promova viața religioasă-morală a credincioșilor, va trebui să se organizeze fără de întârziere. Iar pentru înfăptuirea acestei propagande e predestinat P. Ven. Consistor mitropolitan, căruia va trebui să i-se atașeze un rezort de acest feliu.

(Va urma.)

Nr. 232 - 1920.

A p e l

cătră despărțămintele și agenturile „Asociațiunii”, cătră autoritățile noastre bisericesti, militare și civile, cum și cătră întreg publicul nostru românesc.

După o iarnă grea și îndelungată a sosit, în sfârșit, și primăvara neamului românesc. Ea nu ne-a adus, însă, numai zile pline de lumină și căldură, ci totdeauna și multe și mari îndatoriri. Ea reclamă dela noi muncă înzecită, de cum eram obișnuți să săvârșim în timpul iernii geroase.

Glia străbună este înfelenită, sufletele în mare parte amortite și, în zorii deșteptării la o viață nouă, ochii noștri, cuprinși de somnul de veacuri, abia de aici înainte vor începe a se deprinde mai înadins cu lumina binefăcătoare a culturii, care, în locul prim, înaltă, nobilitază, întărește și perpetuiază viața popoarelor.

Profitând de mărețele zile ale acestei dulci primăveri, „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” și-a anunțat, prin adunarea sa generală, ținută în 10 și 11 Ianuarie a. c., reluarea tuturor îndeletnicirilor sale, în rând cu celelalte instituții culturale și mână în mână cu Liga culturală și cu celelalte societăți similare, alcătuite pentru răspândirea culturii în masele largi ale poporului.

Și, dacă această veste o anunțăm și prin șirele de față, este, pentruca chemarea noastră la munca culturală să pătrundă pretutindeni, să deștepte și să angajeze la cea mai folositoare lucrare toată suflarea românească din provinciile Daciei superioare.

Și credem, că această chemare nu o putem face mai bine, decât reimpătând în câteva liniamente generale: ce a ținut și înfăptuit până acum societatea noastră, cu puținele mijloace de care a dispus, și ce-și propune să înfăptuiască ea în viitor, cu mijloacele ce le așteaptă dela întreg publicul nostru.

Timp de 59 ani, această instituție a strâns în jurul său tot ce Ardealul și dela 1896, și Banatul, Crișana, Sătmarul și Maramurășul au avut mai de seamă, ca gândire și simțire românească

Din lucrările instituțiunii noastre, ca societate literară, remarcăm:

1. *Disertațiunile* publicate în „Anale” și în revista „Transilvania”, redigată un șir lung de ani de mult merituosul G. Barițiu;

2. Publicarea câtorva lucrări de specialitate;

3. Premiura câtorva scrieri literare de valoare;

4. Intemeierea unei biblioteci centrale considerabile;

5. Înființarea unui Muzeu istoric-etnografic;

6. Intrunirea unui grup de cărturari în secțiile literare-științifice, care dau mână de ajutor comitetului central în chestiuni de specialitate.

Mai mult a izbutit, însă, „Asociațiunea” pe celelalte terene de a ține, ce-și alesese. Astfel:

1. A împărțit și împarte un număr însemnat de stipendii tinerilor dela școlile secundare și superioare;

2. A ajutat un număr mare de ucenici să învețe meseriile mai de lipsă și a dat câteva ajutoare și elevilor dela școlile de comerț;

3. A ajutat și ajută câteva școli lipsite de mijloace și a înființat cu jertfe foarte mari școlile civile de fete din Sibiu;

4. „Asociațiunea” a năzuit însă să pătrundă, în prima linie, cu ajutorul despărțămintelor și agenturilor sale, în toate staturile poporului, îndrumând și sfătuind, învățând și admoniind prin adunări și prelegeri populare, prin înființarea de biblioteci și înșofiri și prin publicarea unei biblioteci populare și a unei serii de cărțile pe seama tineretului.

Sub egida „Asociațiunii” s'au ținut un număr frumos de cursuri de alfabeti în diferite comune, distribuindu-se gratuit abecedarele trebuincioase și premiându-se instructorii acestor cursuri.

De importanță deosebită este începutul făcut cu ajutorul d-lui V. Stroescu, pentru înzestrarea a 3000 biblioteci sătești cu câteva scrieri alese de însuși marele mecenat, care scrieri dimpreună cu altele, puse la dispoziție de „Asociațiune”, cu ajutorul Consiliului Dirigent, se vor distribui comunelor în primăvara anului curent.

Peste 100.000 ex. de cărți populare a distribuit societatea noastră, în cea mai mare parte, gratuit, soldaților noștri dela front și din spitale, în timpul îndelungatului războiu, la al cărui capăt am ajuns, cu ajutorul lui Dumnezeu, într'un chip așa de fericit.

Dar, pe lângă cele amintite până aci, „Asociațiunea” și-a câștigat un merit indiscutabil prin caracterul ambulant al intrunirilor sale.

Ea a făcut pe Români din diferitele părți ale țării să se cunoască unii pe alții, i-a deprins să lucreze împreună și să se stimeze unii pe alții, i-a învățat să-și prețuiască și să-și cultive limba; a susținut vie scânteia națională, chiar și acolo unde era primejdie a se stinge; a aplanat contrastele sociale și confesionale; ne-a deprins a ne simți cu toții fii aceluiași popor și a hrăni acelaș ideal; asigurarea existenței și întărirea materială, morală și culturală a neamului din care facem parte.

Chiar dacă „Asociațiunea” nu ar fi obținut alte rezultate mai concrete, totuși din punctul de vedere amintit mai pe urmă, ar merita toată stima, toată recunoștința și, mai ales, tot sprijinul.

Lucrările amintite până aci, cu toată înrîurinta lor binefăcătoare asupra propășirii neamului nostru, le putem considera, totuși, numai ca un început de muncă culturală. Astfel, în vederea scopului măreț ce îl urmărește, „Asociațiunea” e hotărâtă să-și continue lucrarea sa, cu mai multă putere și cu mai mult avânt, și în fericita eră a României unite și întregite.

Ea e convinsă, că consolidarea, înflorirea și prosperarea crescândă a patriei noastre întregite este condiționată de înaintarea stării culturale a poporului nostru, a aceluia dela țară, mai ales.

Cultura românească va trebui se facă sfârșit din cele mai mari: ea nu va avea numai datoria să crească românește pe ceice acum se apropie mai întâi setoși de isvoarele culturii, ci va trebui să mulțumească, să sature și sufletele aceluia, cari au băut până acum din isvoare străine.

Este, însă, evident, că singura școală românească nu va fi în stare, prin opera de educație și cultură națională ce va face, să aducă suflet românesc în toate părțile poporului nostru. Mai ales nu acum, în cele dintâi decenii ce vor urma.

Alte neamuri din țară ne vor fi încă vreme îndelungată superioare în privința culturală. Astfel, școala singură nu va putea aduce progresul atât de mult dorit.

Deci, pentru triumful culturii naționale, e necesitate imperioasă la noi de *colaborarea întregii societăți românești din Dacia superioară, în cadrele „Asociațiunii”*.

„Asociațiunea”, continuându-și lucrarea începută, va stăruî din toate puterile, cu mijloacele ce i se vor pune la îndemână:

1. *Să facă o nouă arondare a despărțimintelor*, pe temeiul principiului ca teritoriul despărțimintelor să nu fie prea mare, ca astfel lucrarea lor să fie cu atât mai concentrată și efectivă.

2. *Va stăruî, ca în fiecare comună românească să avem o agentură a „Asociațiunii” și o Bibliotecă populară*, iar cu timpul câte o *Casă Națională*, în care să fie adăpostite toate societățile culturale și economice din comună.

3. Pentru intelectuali din sediul fiecărui despărțământ la care gravitează întreaga cărturărie din împrejurime, „Asociațiunea” proiectează înființarea a câte unei *biblioteci regionale*, a câte unui muzeu, care să fie icoana fidelă a ținutului respectiv, și a câte unei *Căse Naționale* în care să se concentreze întreaga viață culturală, morală și economică a despărțământului.

4. În același timp se plănuiește *lărgirea Casei Naționale centrale*, îndeosebi a încăperilor destinate să adăpostească colecțiile mereu crescând ale Muzeului și Bibliotecii centrale.

5. „Asociațiunea” va stăruî să vină, prin reprezentanții, și în deosebi prin conferențiarul său, *cât mai adeseori în atingere cu poporul*, sfătuirii și îndemnându-l la îmbrățișarea tuturor întreprinderilor folositoare: o lucrare mai rațională a pământului, o îngrijire mai bună a vitelor și a altor animale domestice, înființarea a tot felul de însoțiri și reuniuni; de altă parte combătând defectele și obiceiurile rele și *păgubitoare, încuibate în popor*.

Acest scop „Asociațiunea” crede să-l poată ajunge prin ținerea de *conferențe* felurite, anume:

a) *conferențe (prelegeri) populare*;
b) *conferențe pentru intelectuali*, spre care scop avem trebuință neapărată de *conferențieri* mulți și buni;

c) *prin acordarea de premii*;
d) *prin expoziții*: agricole, de vite, de porțuri naționale, de lucrări de artă, de jocuri, de copii, etc., precum și prin concursuri muzicale și sportive;

6. Sistemizarea în toate satele a cursurilor de adulți, și mai ales a *cursurilor de alfabeti*, va forma una din preocupățiunile de competență ale „Asociațiunii”.

7. Pentru promovarea mai cu succes a culturii și literaturii pe seama tuturor părților poporului nostru, „Asociațiunea” va trebui să se provadă și cu o *tipografie și compactorie proprie*, în care să scoată, pe lângă cărțile destinate pentru înregistrarea bibliotecilor populare și regionale:

- a) revista „*Transilvania*”;
- b) o *revistă pentru popor*;
- c) *Biblioteca populară*;
- d) *Biblioteca tineretunii*;
- e) *alte publicațiuni*.

8. În legătură cu Internatul liceului de fete din Sibiu s'a proiectat deschiderea unui *curs complementar de gospodărie și industrie de casă*, pe seama fetițelor noastre care n'au de gând să facă studii superioare.

Cum se vede din cele înșirate până aci, „Asociațiunea” are de scop îndeplinirea unui vast și frumos *program de muncă*, din care o parte a fost pus în lucrare de mai înainte, cu rezultate reale și mult promițătoare.

Pentru înfăptuirea în întregime a acestui program, însă, avem neapărată trebuință, în locul prim, de concursul tuturor cercurilor noastre conducătoare. Acestea pot face foarte mult pentru „Asociațiune” cu o singură vorbă, cu o singură trăsătură de condei.

Pentru dovedirea acestei aserțiuni, ne propocăm la următoarele fapte:

1. *Căpitanul suprem de pe vremuri al*

fostului district al Năsăudului, fer. Alexandru Bohățel, a înscris înainte cu 50 ani, în șirul membrilor fondatori și pe viață ai instituțiunii noastre *toate comunele din numitul district*.

2. Acest frumos exemplu a fost urmat, acum de curând, de desp. *Gherlu*, care la ultima sa adunare generală, toate comunele plasei Gherla, în număr de 42, le-a înscris în șirul membrilor pe viață ai instituțiunii noastre culturale.

3. Alt exemplu vrednic de urmat este acela al părintelui protopop *Andrei Ludu* din Lăpușul unguresc, care a înscris în șirul membrilor acestei instituții pe toți preoții și învățătorii din protopopiatul Cetății de peatră, pe care îl conduce.

4. Toți funcționarii, până la unul, dela *Direcțiunea financiară*, dela *Perceptoratul reg. de dare* și dela *Regia monopolurilor statului din Sibiu* s'au înscris în rândul membrilor acestei instituții.

Iată 4 exemple, care urmate pretutindeni cu interes și dragoste, ne-ar putea da ca membri la „Asociațiune” toate satele și orașele noastre, întreagă preoțimea și învățătorimea noastră, pe toți funcționarii aflați în serviciile publice, și, pentru ca să lucrăm solidar cu toții, întreagă ofițerimea noastră, atât de vitează pe câmpul de luptă.

Țărani, comercianții și meseriașii noștri mai bine situați au datorința să între și dănușii în rândul membrilor fondatori, pe viață s'au activi ai „Asociațiunii”.

Massa cea mare a poporului, care constă din sute de mii de știutori de carte, trebuie câștigată și ea, pentru „Asociațiune”, înscriindu-o între membrii ei ajutători.

Precum se vede din alăturatele *liste pentru înscrierea de membri*, „Asociațiunea” apelează la oamenii noștri cu înalte sentimente de dragoste de neam și totodată în bună stare materială, ca să se înscrie între *membrii fondatori ai Casei Naționale centrale*, în care se adăpostesc: Muzeul și Biblioteca centrală a „Asociațiunii”, care se desvoaltă din an în an.

Apelează, mai departe, la mii de intelectuali, care, cuprinși de *zorul grabnicei noastre înaintări culturale*, așteaptă cuvântul de chemare pentru a se înscrie între membrii fondatori ori pe viață ai „Asociațiunii”.

Deasemenea stăruie, ca cei în situații favorabile să-și perpetueze amintirea prin întemeierea de *fonduri și fundațiuni cu scop cultural*, dintre care „Asociațiunii” i s'au încredințat până acum spre administrare un număr de 38.

De încheiere, repetăm apelul nostru cu cuvintele:

Oferiți „Asociațiunii”, cu toată dragostea și încrederea, mijloacele trebuincioase pentru îndeplinirea scopurilor sale mărețe și vieți pune astfel, o peatră trainică la temelii Statului Român și la progresul și fericirea neamului!
Sibiu, Martie 1920.

Biroul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”.

Andrei Bârseanu,
prezident.

Romul Simu,
secretar admin.

INFORMAȚIUNI.

Noul metropolit la Arad. Nou alesul metropolit, pâr. *Dr. Nicolae Bălan*, înțărît fiind în scaunul metropolitan din partea M. Sale Regelui, a sosit Marți după Paști în orașul nostru, însoțit de prof. Dr. Aurel *Crăciunescu*, pentru a primi din mâinile P. S. Sale părintelui nostru episcop *Ioan*, locțiitor de metropolit, treptele ierarhice monahale premergătoare hirotonirii într-un arhiereu. În ziua sosirii pâr. metropolit a făcut vizite la prietini și cunoscuți, ear Miercuri a plecat cu P. S. Sa și pâr. Dr. Gh. *Ciuhandu* și prof. Dr. Aurel *Crăciunescu* la mănăstirea Hodoș-Bodrog, pentru a îmbrăca rasa călugărească. Tunderea într-un monah, premergându-i un noviciat de 2 ani, a săvârșit-o P. S. Sa. Noul metropolit și-a luat în călugărie numele de *Nicolae*. Joi în cursul

Sf. liturgii servite de P. S. Sa, în capela episcopescă, noul metropolit a fost hirotesit într-un protosințel, ear Vineri înaintat la treapta de arhimandrit. Sâmbătă seara s'a reîntors la Sibiu.

Serbarea Sf. Paști în Arad. În ziua dintâi a Sf. Paști a servit Sf. liturghie P. S. Sa părintele nostru episcop *Ioan*, asistat de protoiereii: Dr. Gh. *Ciuhandu*, M. *Păcățian*, Tr. *Văftian* și Dr. T. *Boțiș*, parohul E. *Crăciun* și diaconul I. *Cioara*. La sfârșitul sfinteii liturghii P. S. Sa a rostit pastorală, ce a trimis-o de sfintele serbători fiilor săi sufletești. Tot P. S. Sa a pontificat și la serviciile d-zești premergătoare din Joia, Vinerea și Sâmbăta mare. La serviciul înmormântării Domnului, oficiat Sâmbăta la orele 3 dimineața și al învierii, la 4 ore dimineața, au luat parte și corpul ofițerilor din garnizoana Arad, în frunte cu d-nii generali *Lecca* și *Nicolescu*, companiile de onoare și reprezentanții ai autorităților civile din localitate. S'a remarcat cu durere și de astădată absența intelectualilor români din Arad. Concursul dat de orchestra militară a înălțat fastul serviciilor înălțătoare. Cântările liturgice le-a executat frumos și înălțător corul compus din membri corpului didactic primar din localitate, înființat și dirijat de măiestrul *Atanasie Lipovan*, subvizor școlar. A doua zi a servit și predicat părintele protopop al Aradului *Traian Văftian*, asistat de preoții *Vasilie Olariu* și *Eugen Crăciun*.

† **Dr. Ștefan Saghin.** Facultatea teologică din Cernăuți a îndurat o grea pierdere prin trecerea la cele eterne a decanului și profesorului Dr. Ștefan *Saghin*. Adormitul în Domnul a făcut servicii prețioase bisertei un timp ca predicator la biserica catedrală din Cernăuți, mai apoi, după ce a făcut studii speciale la facultatea teologică a universității din Atena, ca profesor de teologia dogmatică specială. A muncit și pe terenul literar și a luat parte activă la toate manifestările politice și culturale ale fraților din Bucovina. A fost în mai multe rânduri decan al facultății și rector al universității. D-zeu să-l așeze între cei drepti și aleși ai săi.

Cazuri de moarte. Societatea română din Arad a pierdut în săptămâna luminată doi membri valoroși și venerabili: pe d-na *Sofia Beleş*, văduva protopopului de pie memorie *Vasilie Beleş*, fostă prezidență a Reuniunii femeilor române din Arad și jur și pe *Alexandru Pecican*, prezident al sedrii orfanale din localitate. Trecerea la cele eterne a venerabilei matroane, care și-a testat o parte din averea sa bisericeii și a binemeritatului prezident a lăsat urme de adânci regrete în mijlocul românilor arădani. Odihnească în pace.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă veteranul paroh *Zaharie Militan* din *Dezna*, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare a concursului.

Dotăția: 1. $\frac{1}{2}$ din sesia parohială. 2. $\frac{1}{2}$ din intravilanele dela casa parohială. 3. $\frac{1}{2}$ din birul legal și $\frac{1}{2}$ din stolele legale. 4. Eventuala întregire de dotăție dela stat ce compete capelanilor.

Alesul va plăti darea după realitățile beneficiate de dânsul.

Este obligat alesul să conducă și oficiul parohial, având a rezolva toate restanțele oficiului, nu altcum este deobligat a catehiza la școala confesională fără alta remunerație.

Parohia este de clasa I, însă conform rezoluției cons. 471/1920, întrucât nu se vor prezenta reflectanți cu cvalificație de clasa I, sunt admisi și concurenți cu cvalificație de clasa a II.

Dela reflectanții din alte dieceze se cere învoirea episcopului nostru diecezan spre a putea reflecta la aceasta parohie.

Rugărilor de concurs ajustate cu documentele prescrise sunt a se înainta P. O. of. ppter. din Buteni, iar reflectanții pe lângă observarea § 32 din Reg. pentru parohii sunt poziți a se prezenta în termenul concursual în bis. din Dezna pentru a-și arăta dexteritatea în cântare, rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, ppter.

1—3
Pentru îndeplinirea parohiei **Fiscut** (Temesfűskút) protopresbiteratul Lipovei, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor de sub Nr. 730 din 1920. se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu parohia sunt:
1. Un intravilan de 800 st. lângă biserică. 2. Una sesiune de pământ în estenziunea folosită până aci. 3. Birul legal. 4. Stolele legale. 5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohial și a catehiza în școala confesională din loc, fără altă remunerațiune.

Parohia este de clasa a II-a, dela reflectanți se pretinde deci asemenea calificatiune, cari vor avea a-și substerne recursele lor în termenul concursual P. On. Domn. Fabriciu Manuilă protopresbiter gr.-ort. rom. în Lipova (Lippa) ajustate cu documentele recerute precum și cu atestat despre eventualul serviciu prestat până aci, iar pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în §. 33 din Regulamentul pentru parohii a se prezenta tot în termenul concursual în sf. biserică din Fiscut în vre-o duminică ori sârbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual, că posed calificatiunea prescrisă, iar cei din alta dieceză, că au înalta încuviințare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezan de a putea reflecta la aceea parohie.

Fiscut din ședința Comitetului parohial gr. ort. rom. ținută la 3/16 Novembre 1918.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă*, protopresbiter tractual.

2—3
Pentru îndeplinirea parohiei **Buzad**, cu-filia Barița, protopresbiteratul Lipovei, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor de sub Nr. 429/1920. prin aceasta se publică de nou concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele acestei parohii sunt: 1. Casă parohială cu grădină. 2. O sesie parohială de 34 jughere conform foaiei catastrale. 3. O grădină estravilană în mărime de $\frac{1}{4}$ jugher. 4. Birul legal. 5. Stolele legale. 6. Eventuală întregire dela stat. Din venitul parohial jumătate compete văduvei preotese în senzul §-lui 26 din reg. pentru parohii, până la 19 Octomvrie (1 Noemvrie) 1919. Alesul are să supoarte dările publice în măsura venitului ce beneficiază.

Parohia e de clasa a III-a, deci reflectanții au să dovedească, că posed asemenea calificatiune, iar recursele ajustate cu documentele recerute în original și atestat despre serviciul prestat până aci și adresate comitetului parohial gr.-ort. rom. din Buzad, să le substearnă P. On. oficiu protopopesc gr.-ort. rom. din Lipova (Lippa), îndatorați fiind a se prezenta în sf. biserică din loc în cutare Duminică ori sârbătoare — sub durata concursului, pe lângă stricta observare a celor cuprinse în §-ul 33 din Reg. pentru parohii — spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed calificatiunea recerută, iar cei din alta dieceză, că au înalta încuviințare a P. S. Sale dlui episcop diecezan de a putea reflecta la această parohie.

Buzad, din ședința Comitetului parohial gr.-ort. rom. ținută la 26 Decemvrie 1918 (8 Ianuarie 1919).

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Fabrița Manuilă*, protopresbiter tractual.

2—3
Devenind vacantă, stațiunea învățătorescă cantorală din **Dieci** comitetul parohial subscris publică concurs cu termen de alegere de **30 de zile** dela prima publicare în revista „Biserica și Școala”, cu următoarele emolumente: 1. În bani gata 852 cor. 28 fil. solviți din cassa cultului. 2. 960 litre grâu, 720 litre cucuruz. 3. Relut de fân 44 cor. 92 fil. 4. 32 m. lemne pentru școală

și învățător aduși la școală. Intregire de salariu se va cere dela statul român. 5. Scripturia 20 cor. 6. Pentru conferință 24 cor. 7. Venite contorale cvartir cu două chilii, cuină, cămară, privință stalog, una grădină de 600□.

Pentru aceste emolumente învățătorul ales are să instrueze elevii în cântare și a-i conduce la sfânta biserică. A instrua și conduce corul tânărimii, pentru acest din urmă va fi remunerat după merit. Reflectanții ause producă:

1. Atestat de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de serviciu și de conduită dela inspectorul tractual. Reflectanții sunt datorți a se prezenta în o Duminică ori sârbătoare în sfânta biserică spre a se face cunoscuți poporului.

Recursul ajustat cu aceste documente adresat către comit. parohial din Dieci, să se trimită Prea. On. of. protopresbiter gr. ort. rom. în Buteni.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin* protopr.

3—3
Pentru deplinirea parohiei vacante de clasa doua din **Tornea** se publică concurs cu termen de **30 zile** computat dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Alesul va beneficia de: a) sesiunea parohială, constatatoare din 24 1200/1600 jughere catastrale; b) birul legal în naturalii; c) ștolele legale; d) eventuala întregire dela stat.

Alesul va suportă toate contribuțiile după venitele parohiale.

Va catehiza în școala parohială fără altă remunerație. Doritorii de a reflecta la acest post, recursele lor adresate comitetului parohial din Tornea, ajustate cu documentele de calificatiune de parohii de clasa a doua, conform concluzului sinodului eparhial 84/1910, au să le înainteze P. On. oficiu protopopesc din Arad în termenul concursual, în care restimp, pe lângă încunoștințarea prealabilă a protopresbiterului tractual și dovedirea că întrunesc toate condițiunile concursului, vor avea să se prezinte în sf. biserică din loc, spre a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorie. Întrucât reflectanții vor fi din alta dieceză, vor avea să dovedească că au consimțământul Consistorului respective al episcopului diecezan.

Întrucât nu s'ar afla reflectanți cu calificatiune de clasa doua, să vor admite la concurs și cei cu calificatiune de clasa treia.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Traian Vașian*, m. p. protopresbiter.

3—3
Pentru îndeplinirea postului **învățătorescantoral** din **Săcădat** protopresbiteratul Peștesului prin aceasta se publică Concurs din oficiu cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Venite: 1. Cvartir liber, constatator din 2 chilii, bucătărie, cămară și apartinențele și $\frac{3}{4}$ jugher grădină.

2. Pământ, parte arător, parte fânațe: 3 jugher. cat.

3. 600 cor. dela comuna bisericească.

4. Ajutor dela statul Român, ca întregire a salariului învățătoresc.

5. La mormântări pentru om mare 10 cor., la mort mic 4 cor.

Alesul va prevedea și cantoratul, va înființa cor și va conduce elevii la sfânta biserică.

Doritorii de-a ocupa acest post, cererile lor de concurs să le adreseze comitetului parohial din Săcădat, și să le înainteze Prea On. oficiu protopresbiterul în Tileagd, având dâșii a se prezenta în sfânta biserică din Săcădat, spre a și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Alexandru Munteanu, protopr. insp. școlar.

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela școala a doua din **Bulz**, protopresbiteratul Peștesului, prin aceasta se publică concurs, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumente: 1. 100 cor. dela comuna bisericească

2. Lemne de încălzit pentru școală și învățător, sau echivalentul în prețul curent.

3. Locuință cu două chilii, cuină, cămară.

4. Grajd pentru vite, și pentru hoară coteț.

5. Grădină de legumi.

6. Întregirea de salariu se va acorda din vistieria statului român.

Curățirea salei de învățământ și tăiatul lemnelor cadă în sarcina comunei bisericești.

7. La conferențele învățătoresți 20 cor.
Alesul e obligat a prevedea învățământul la școlarii din clasele I—II. conform planul de învățământ. Va conduce strana și va aduce în toată Duminica și sârbătoarea pe elevii săi la sfânta biserică.

Pentru comitetul parohial:
Ioan Bere m. p. adm. pr. președinte.
Petru Vlaicu m. p. notar.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protopresbiter, inspector școlar.

3—3
Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională gr. ort. română din comuna **Ghiroda**, devenit vacant, se escrie prin aceasta concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitul este: a) În bani gata: 1800 cor. b) Locuință cu 2 camere, bucătărie și toate edificiile laterale. c) Folosirea grădinei de lângă școală. d) Pentru scripturistica 20. e) Pentru conferință 20 cor. f) Pentru încălzitul salei de învățământ 8 m³ lemne.

Alesul va fi îndatorat pe speșele sale a îngriji de curățenia locuinței sale în partea dinlăuntru, iar curățenia în partea din afară și eventualele reparaturi, cari provin din folosință naturală, cad în sarcina comunei bisericești. De curățenia salei de învățământ se îngrijește comuna bisericească.

Alesul va fi îndatorat a conduce cantoratul în biserică, a conduce elevii săi în Dumineci și sârbători la biserică și a-i instrua în cântările bisericești fără altă remunerațiune. Cei cari înființează și conduc cor, vor fi preferiți și remunerați deosebit.

Recurenții sunt avizați, ca recursele lor instruite cu documentele recerute și adresate comitetului parohial din Ghiroda, să le substearnă în termenul prescriș Prea On. Domn protopresbiter *Ioan Oprea* în Timișoara-Fabric, precum și a se prezenta în timpul concursului în vre-o Duminică ori sârbătoare în sfta biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și pentru a se arăta poporului.

Dat din ședința comitetului parohial gr. ort. român din Ghiroda, ținută la 11/24 Ianuarie 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu substitutul protopopesc: *Ioan Plavoșin*, paroh m. n.

3—3
Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din comuna **Tilecuș**, protopresbiteratul Peștesului, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela publicarea lui în „Biserica și Școala”.

Emolumente: 1. În bani gata 480 cor. repartiați pe popor. 2. 10 jugher. pământ, parte arător, parte fânațe. 3. Întregirea salariului din vistierie Statului român. Alesul e obligat a prevedea și cantoratul.

Doritorii de-a ocupa acest post învățătoresc, sunt îndatorați a-și înainta cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Tilecuș, Prea On. Oficiu protopresbiterul în Tileagd, având dâșii a se prezenta în sfânta biserică din Tilecuș, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

Vasile Chirila, preot preșet. com. par.
Gavril Indrieș, not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Alexandru Munteanu*, protopop, inspector școlar.

3—3

În atențiunea On. preoțimi!

În „formularul” pentru încadrarea preoțimeii publicat în „Biserica și Școala” Nr. 13/1920 la rubrica: „**Terminul, când are a se face avansarea în clasă și gradatie**”, s'a strecurat o greșală de tipar. În locul anului 1921 este a se înțelege anul 1923, pentru că înaintarea în gradele claselor se face tot la 3 ani.

Mihail Păcățian, protopr. as. ref. bis.

BIBLIOGRAFII.

În editura librăriei diecezane din Arad a apărut vol. IV (ultimul) al romanului „**Răsboiu și Pace**” de celebrul scriitor Leon Tolstoiu, tradus în românește de Adrian C. Corbul. Prețul 8 cor. — + 2 cor. pt. francatură. Toate volumele la un loc fac 26 cor. — și se pot comanda la *Librăria diecezană Arad strada M. Eminescu No 35*

Cenzurat: *Alexandru T. Stamatiad.*

Redactor responsabil: *Dr. Teodor Botiș*, profesor.